Adviesaanvraag Nederlandse Spoorwegen tarieven binnenland 2024

Datum: 5 september 2023

kenmerk NS: CC/PA/TD-953

Geachte vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties,

Hierbij vraagt NS uw advies over het voornemen om de tarieven per 1 januari 2024 aan te passen. Deze adviesaanvraag gaat in op de algemene lijn voor 2024 en de componenten die leiden tot tariefsaanpassing. Vervolgens gaan wij in op het effect daarvan op de tarieven van enkele reizen en retours en op abonnementen.

Overwegingen en voornemens op hoofdlijnen

NS wil dat de trein voor iedereen toegankelijk is. De betaalbaarheid is hier een belangrijk onderdeel ervan. De hele maatschappij wordt geconfronteerd met prijsstijgingen, waaronder het openbaar vervoer. Hierdoor staat de betaalbaarheid van het openbaar vervoer onder druk. Ook NS staat voor een lastig dilemma. Enerzijds willen we kwalitatief een goede dienstverlening, wat een hoge prijs met zich meebrengt. Tegelijk willen we dat de trein voor iedereen betaalbaar blijft. Vanuit die gedachte hebben we deze adviesaanvraag geschreven.

De prijs van een treinkaartje wordt vanaf 1 januari 2024 meer verhoogd dan treinreizigers gewend zijn. Net als heel Nederland heeft ook NS namelijk te maken met veel hogere kosten. Over de afgelopen (corona) jaren heeft NS slechts een klein deel van de gerealiseerde inflatie doorberekend in de tarieven. Hierdoor is de prijs van een treinkaartje veel minder hard gestegen dan het algemeen prijspeil. Er is een “indexatie-gat” ontstaan van circa 14% (voetnoot: betreft verschil tussen geraamde CPI in de Macro Economische Verkenning en de gerealiseerde CPI in de periode 2021 t/m medio 2023 (rekening houdend met effect van indexatie op indexatie)). Dat is op lange termijn niet houdbaar. In overleg met I&W rekent NS de helft van dat percentage nu alsnog door, in 2 stappen van elk 3,5% (voetnoot: Hiervoor moet de HRN-concessie 2015-2024 gewijzigd worden. Het ministerie van IenW doorloopt hiervoor een adviesaanvraag). De overige 7% absorbeert NS zelf. Dit is bovenop de gebruikelijke jaarlijkse verhoging met

de verwachte inflatie. Met het tariefvoorstel voor 2024 verwacht NS dat de tariefsverhoging voor het hoofdrailnet lager uitkomt dan de tariefsverhogingen in het regionale openbaar vervoer.

Daarnaast wil NS het reizen in rustige treinen stimuleren door op die momenten het treinkaartje zo betaalbaar mogelijk te maken. NS is daarom voornemens om NS Voordeel in 2024 landelijk uit te rollen om reizigers in heel Nederland de mogelijkheid te bieden om goedkoper te reizen op rustige momenten. Momenteel loopt er een proef op enkele trajecten waarbij reizigers tot 60% korting kunnen krijgen. NS wil op elk traject deze korting introduceren. Hiermee stimuleert NS reizigers vanuit de auto naar de trein en van drukke momenten naar rustigere momenten.

Naast de algehele tariefaanpassingen en de landelijke uitrol van NS Voordeel overweegt tenslotte om de toeslag van de servicebalie uit te breiden (n.a.v. inzichten vanuit klantonderzoek) en de toeslag voor het fysieke vervoersbewijs mee te verhogen met de tariefruimte van €1,00 naar €1,10.

Componenten die leiden tot prijsverhoging

CPI

In deze adviesaanvraag wordt uitgegaan van een verwachte inflatie voor 2024 van 3,1% op basis van de raming in maart van het CPB.

Omdat de concessievoorwaarden voorschrijven dat de nationale consumenten-prijsindex (CPI) in de Macro Economische Verkenning (MEV) maatgevend is, maakt NS een voorbehoud op dit percentage. Als de MEV – die het CPB in het najaar publiceert – een ander percentage dan 3,1% bevat, dan past NS de tariefstijging hierop aan.

Gebruiksvergoeding

De aanpassingen van de gebruiksvergoedingstarieven van ProRail hebben in 2024 naar verwachting een effect van +1,25% uit hoofde van de gebruiksvergoeding. Het definitieve percentage dat onderdeel is van de tariefstijging zal vastgesteld worden na publicatie van de MEV.

OV-betalen

Als gevolg van afspraken in het NOVB met betrekking tot de invoering van OV-Betalen, voert NS een prijsverhoging van 0,22% door in de tarieven.

Gedeeltelijk inhalen van gemiste inflatie

NS heeft de afgelopen jaren niet de volledige inflatie doorberekend in de prijs van het treinkaartje. Hierdoor is een "indexatie-gat" ontstaan van circa 14% (Voetnoot: betreft verschil tussen geraamde CPI in de Macro Economische Verkenning en de gerealiseerde CPI in de periode 2021 t/m medio 2023 (rekening houdend met effect van indexatie op indexatie)). In samenspraak met IenW heeft NS het voornemen om slechts een gedeelte van de gemiste inflatie te verwerken in de prijzen van het treinkaartje, namelijk in twee keer 3,5% extra bovenop de reguliere inflatie. Het voornemen is om de eerste stap per 1-1-2024 door te voeren (Voetnoot: hiervoor moet de HRN-concessie 2015-2024 gewijzigd worden. Het ministerie van IenW doorloopt hiervoor een adviesaanvraag).

Uiteindelijke tariefruimte

De som van de componenten CPI, Gebruiksvergoeding, OV-betalen en de inhaalslag op de gemiste inflatie telt op basis van de maartraming van het CPB op tot een tariefruimte van 8,07%.

Gevolg voor voorgenomen tariefaanpassingen (zie bijlage voor totaaloverzicht)

NS licht de belangrijkste tariefaanpassingen hieronder toe. In de bijlage staat een totaaloverzicht van de landelijke tariefaanpassingen voor 2024.

Op basis van de huidige raming stijgen de beschermde kaartsoorten Enkele Reizen en Retouren 2e klas, Altijd Vrij en Traject Vrij met 8,07%. Het minimumtarief voor 1-8 TE stijgt in lijn hiermee van €2,60 naar €2,80.

De volgende niet-beschermde kaartsoorten zullen in lijn met dit percentage in prijs worden aangepast (voetnoot: als de Macro Economische Verkening – die het CPB in het najaar publiceert – een ander percentage dan 3,1% bevat, dan past NS deze tariefstijging hierop aan):

- Enkele Reizen en Retouren 1e klas: +8,07%;
- Altijd Vrij en Traject Vrij 1e klas: +8,07%;
- Dal Voordeel (incl. BC): van €5,60 naar €6,10 per maand;
- Altijd Voordeel: van €26,70 naar €28,95 per maand;
- Weekend Voordeel: van €2,20 naar €2,40 per maand;
- Dal vrij: van €119,95 naar €129,95 per maand;
- Weekend Vrij: van €34,95 naar €37,95 per maand;
- Groepsticket Daluren: basisprijs (2 of 3 personen) van €34,00 naar €37,00. De prijs per extra persoon (4 t/m 7 personen) blijft €4,00;

- Dagkaart Hond: van €3,30 naar €3,60;
- Fietskaart Dal: van €7,50 naar €7,95.

De Toeslag IC direct is conform de concessie gekoppeld aan de prijs van een enkele reis Schiphol – Rotterdam Centraal. Bij de huidige raming gaat de prijs van de Toeslag IC direct van €2,90 naar €3,105. De 40% dalkorting voor de Toeslag IC direct aan de toeslagzuil zal worden gehandhaafd en daarmee zal de toeslag in het dal stijgen van €1,74 naar €1,865. Het abonnement IC direct Altijd Toeslag Vrij wordt in lijn met de Toeslag IC direct prijsaanpassingen aangepast van €67,80 naar €72,505. De prijs van de ICE-toeslag blijft gelijk aan de IC direct toeslag en zal dus ook stijgen van €2,90 naar €3,105. Van de volgende reisproducten wordt de prijs per 1 januari 2024 niet aangepast:

- Railrunner;
- Kids Vrij;
- Toeslag 2-1.

De Jongeren Dagkaart Dal en de Keuzedagen voor ouderen zijn belangrijke kaartsoorten om treinreizen toegankelijk te houden. Reizigers kunnen vanaf 60 jaar voor een goede prijs op pad. We laten jongeren voor een zeer lage prijs kennismaken met de trein. Afgelopen jaren zijn deze kaartsoorten minder in prijs verhoogd dan andere kaartsoorten. In verhouding tot andere kaartsoorten zijn ze daarom steeds verder uit de pas gelopen. NS is daarom van plan om de Jongeren Dagkaart Dal en de Keuzedagen een prijsverhoging te geven, maar ook met deze verhoging zullen deze kaarten die een belangrijk maatschappelijk doel dienen een forse korting behouden voor de betreffende doelgroepen:

- Jongeren Dagkaart Dal: van €7,95 naar €9,95;
- Keuzedagen: van €27,50 naar €34,95 per jaar.

Servicebalietoeslag & toeslag fysiek vervoerbewijs

Ten aanzien van de doorrekening van de kosten van de OV-servicewinkel en de Kaartverkoopautomaat staat NS voor een dilemma. Aan de ene kant ziet NS de kosten per transactie voor deze verkoopkanalen steeds verder oplopen. Aan de andere kant wil NS het gebruik van deze verkoopkanalen betaalbaar houden voor de reizigers die hier echt afhankelijk van zijn.

NS overweegt om de toeslag van €0,50 op het laden van saldo in de OV-servicewinkel medio 2024 uit te breiden naar de aanschaf van fysieke vervoerbewijzen en het laden van producten op de OV-chipkaart. Net als bij de huidige servicebalie-toeslag voor het laden van saldo op de OV-Chipkaart, zou de toeslag bij aanschaf van fysieke vervoerbewijzen en het laden van producten op de OV-chipkaart niet gelden voor

rolstoelgebruikers, reizigers met een visuele of mentale beperking en reizigers van 75 jaar en ouder.

Met deze uitbreiding zou NS de hogere kosten van de balieverkoop ten opzichte van de verkoop in andere kanalen deels kunnen compenseren. Vorig jaar adviseerde u negatief op dit voornemen, mede vanwege de afhankelijkheid van de reizigers aan de balie. Om hier een beter beeld van te krijgen, heeft NS een onderzoek gedaan naar de afhankelijkheid van reizigers die gebruik maken van de balie. Hieruit bleek dat het grootste gedeelte van de reizigers aan de balie anderstaligen (zoals toeristen) betreft. Van de Nederlandstalige reizigers gebruikt ongeveer 57% de balie voor de aanschaf van fysieke vervoersbewijzen of laden van een product. Daarvan gaf 22% aan echt afhankelijk te zijn van de balie. Alhoewel een gedeelte van de reizigers dus afhankelijk is van de balie, heeft het merendeel van de reizigers aan de balie ook de mogelijkheid om via andere verkoopkanalen vervoersbewijzen aan te schaffen.

Gedreven door de te verwachten stijging in kosten van de kaartverkoopautomaten overweegt NS ook om de toeslag voor het fysieke vervoersbewijs mee te verhogen met de tariefruimte van €1,00 naar €1,10. Tegenwoordig kunnen reizigers dankzij OVpay reizen en betalen met hun bankpas in het OV. Hierdoor hebben reizigers die reizen tegen voltarief een extra alternatief ten opzichte van de Servicebalie en de Kaartverkoopautomaat.

Kortom, enerzijds ziet NS de noodzaak om de hogere kosten ook neer te leggen waar die hogere kosten zich voordoen en om de balie te laten gebruiken voor de reizigers die dit echt nodig hebben. Anderzijds is de betaalbaarheid voor deze groep ook belangrijk. NS verneemt graag uw advies ten aanzien van dit dilemma, wellicht heeft u ook adviezen op welke andere manieren de hogere kosten opgevangen kunnen worden.

NS Voordeel

In het voorjaar van 2022 is NS begonnen met een pilot op het traject Eindhoven-Den Haag, om door het geven van korting meer reizigers in rustige treinen te krijgen. In februari 2023 zijn daar twee trajecten (Utrecht – Den Helder en Utrecht – Groningen) aan toegevoegd en ook hier waren de resultaten positief. Veel reizigers hebben aangegeven dat de reis die ze met NS Voordeel maakten een additionele reis was of dat ze deze reis anders met de auto gemaakt hadden. De toegevoegde reizigers (die voornamelijk langere afstanden reisden met sociaal-recreatief motief) reisden overwegend op rustige momenten waardoor NS de bestaande capaciteit beter kan gebruiken.

Op basis van de uitkomsten van deze pilot is NS voornemens om begin 2024 NS Voordeel landelijk uit te breiden. Door heel Nederland kan een reiziger straks gebruik maken van kortingen tot 60% voor rustige treinen in het dal. NS Voordeel zal vooralsnog alleen op e-tickets worden aangeboden, en gesprekken met andere vervoerders over het aanbieden van NS Voordeel op trajecten die niet (in zijn geheel) door NS worden gereden lopen nog.

NS Voordeel zal vanaf begin 2024 het huidige Vroegboek Dal, waarbij reizigers bij vier dagen vooraf geboekte reizen in de daluren altijd 10% korting krijgen, vervangen. Met NS Voordeel is NS in staat om reizigers een hogere korting aan te bieden ten opzichte van Vroegboek Dal, en tot één dag voor vertrek in plaats van vier. Ten slotte zal NS de eerder voorgestelde maar nog niet gerealiseerde Zesrittenkaart niet introduceren gegeven het streven naar meer overzichtelijkheid, mede in relatie tot de landelijke uitrol van NS Voordeel.

Ten slotte

Deze adviesaanvraag is van toepassing op het binnenlands vervoer van de concessie voor het Hoofdrailnet 2015-2025, waaronder de IC direct.

Hebt u naar aanleiding van onze voornemens vragen, dan is NS uiteraard bereid die te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

Ivo Steffens

Directeur Commercie

Laan van Puntenburg 100, Postbus 2025, 3500 HA Utrecht.

Bijlage: voorgenomen landelijke tariefwijzigingen per propositie

(voetnoot: Voor sommige onderdelen moet de HRN-concessie 2015-2024 gewijzigd worden. Het ministerie van IenW doorloopt hiervoor een adviesaanvraag)

In de voorgenomen tarieven in onderstaande tabel is uitgegaan van een verwachte inflatie voor 2024 van 3,1% op basis van de maart raming van het CPB. Als de Macro Economische Verkenning – die het CPB in het najaar publiceert – een ander percentage dan 3,1% bevat, dan past NS de tariefstijging hierop aan.

Enkele Reizen en Retouren

Propositie	**Prijs '23**	Voorgenomen tarief '24
Enkele reizen/retouren 2e klas	Variërend	+8,07%
Enkele reizen/retouren 1e klas	Variërend	+8,07%

Abonnementen – Reizen op Saldo

Propositie	Betaling per	Prijs '23	Voorgenomen tarief '24
Dal Voordeel	jaar	€ 67,20	€ 73,20
Kids Vrij	n.v.t.	€ 0,00	€ 0,00
Altijd Voordeel	Maand	€ 26,70	€ 28,95
Altijd Vrij / Trein Vrij 2e klas	Maand	€ 353,80	€ 382,30
Altijd Vrij / Trein Vrij 1e klas	Maand	€ 601,50	€ 650,00
Weekend Vrij (met Dalkorting doordeweeks) 2e klas	Maand	€ 38,35	€ 41,65
Weekend Vrij (met Dalkorting doordeweeks) 1e klas	Maand	€ 47,35	€ 52,65

Propositie	Betaling per	Prijs ‘23	Voorgenomen tarief ’24
Weekend Vrij (met Dalkorting doordeweeks) 2e klas 65+	Maand	€ 28,35	€ 30,65
Weekend Vrij DK* 1e klas 65+	Maand	€ 36,35	€ 39,65
Dal Vrij 2e klas	Maand	€ 119,95	€ 129,95
Dal Vrij 1e klas	Maand	€ 159,95	€ 169,95
Dal Vrij 2e klas 65+	Maand	€ 54,95	€ 59,95
Dal Vrij 1e klas 65+	Maand	€ 87,95	€ 94,95
Supplementen			
Keuzedagen 2e klas	Jaar	€ 27,50 p/j	€ 34,95 p/j (Voorgenomen tariefwijziging staat los van inflatie en zal dus niet worden aangepast indien een afwijkende inflatieraming wordt geprognotiseerd in de Macro Economische Verkenning die in het najaar wordt gepubliceerd)

Propositie	Betaling per	Prijs ‘23	Voorgenomen tarief ’24
Keuzedagen 1e klas	Jaar	€ 53,70 p/j	€ 67,95 p/j (Voorgenomen tariefwijziging staat los van inflatie en zal dus niet worden aangepast indien een afwijkende inflatieraming wordt geprognotiseerd in de Macro Economische Verkenning die in het najaar wordt gepubliceerd)
IC direct maandtoeslag	Eenmalig	€ 84,20	€ 89,95

Abonnementen - NS Flex

Propositie	Prijs ‘23	Voorgenomen tarief ’24
NS Flex basis	Eenmalig € 10,00	Eenmalig € 10,00
Traject Vrij	Variërend	+8,07%
Weekend Voordeel	€ 2,20	€ 2,40
Dal Voordeel	€ 5,60	€ 6,10
Altijd Voordeel	€ 26,70	€ 28,95
Weekend Vrij 2e klas	€ 34,95	€ 37,95
Weekend Vrij 1e klas	€ 43,95	€ 48,95
Weekend Vrij 2e klas 65+	€ 24,95	€ 26,95
Weekend Vrij 1e klas 65+	€ 32,95	€ 35,95

Propositie	Prijs ‘23	Voorgenomen tarief ’24
Weekend Vrij (met Dalkorting doordeweeks) 2e klas	€ 38,35	€ 41,65
Weekend Vrij (met Dalkorting doordeweeks) 1e klas	€ 47,35	€ 52,65
Weekend Vrij (met Dalkorting doordeweeks) 2e klas 65+	€ 28,35	€ 30,65
Weekend Vrij (met Dalkorting doordeweeks) 1e klas 65+	€ 36,35	€ 39,65
Dal Vrij 2e klas	€ 119,95	€ 129,95
Dal Vrij 1e klas	€ 159,95	€ 169,95
Dal Vrij 2e klas 65+	€ 54,95	€ 59,95
Dal Vrij 1e klas 65+	€ 87,95	€ 94,95
Altijd Vrij / Trein Vrij 2e klas	€ 353,80	€ 382,30
Altijd Vrij / Trein Vrij 1e klas	€ 601,50	€ 650,00
IC direct Altijd Toeslag Vrij	€ 67,80	€ 72,50

Losse kaartjes en Toeslagen

Propositie	Prijs ‘23	Voorgenomen tarief ’24
Railrunner	€ 2,50	€ 2,50
Dagkaart 2e klas	€ 58,80	€ 63,60
Dagkaart 1e klas	€ 99,96	€ 108,12

Propositie	Prijs ‘23	Voorgenomen tarief ’24
Jongeren Dagkaart Dal (Voorgenomen tariefwijziging voor 2024 staat los van inflatie en zal dus niet worden aangepast indien een afwijkende inflatie raming wordt geprognotiseerd in de Macro Economische Verkenning die in het najaar wordt gepubliceerd)	€ 7,95	€ 9,95
Groepsticket Daluren 2 of 3 pers.	€ 34,00	€ 37,00
Groepsticket Daluren extra pers. 4-7	€ 4,00	€ 4,00
Dagkaart hond	€ 3,30	€ 3,60
Fietskaart Dal	€ 7,50	€ 7,95
Maandkaart Vrij reizen 1 maand 2e klas	€ 424,60	€ 458,80
Maandkaart Vrij reizen 1 maand 1e klas	€ 721,80	€ 780,00
Maandkaart Vrij reizen 3 maanden 2e klas	€ 1061,40	€ 1146,90
Maandkaart Vrij reizen 3 maanden 1e klas	€ 1804,50	€ 1950,00
IC direct / ICE-toeslag enkele reis	€ 2,90	€ 3,10
Toeslag 2-1 Keuzedag 60+	€ 6,00	€ 6,00
Toeslag 2-1 Weekend	€ 6,00	€ 6,00
Toeslag 2-1 Daluren	€ 10,00	€ 10,00
Toeslag 2-1 Dag	€ 25,00	€ 25,00
Toeslag Fysiek Vervoersbewijs	€ 1,00	€ 1,10
Servicebalietoeslag (NS overweegt om deze toeslag medio 2024 uit te breiden naar de aanschaf van fysieke vervoerbewijzen en het laden van producten op de OV-chipkaart)	€ 0,50	€ 0,50